Przesyłka opłacona ryczałtem

Nr 1 | Серада, 3-га Лютага 1926 г. м. Вільня | Год I

БЕЛАРУСКАЕ СЛОВА

Выходзіць раз у тыдзень | Цана нумару 20 грош.

Нацыянальнае адраджэньне.—Тэрыторыяльная культурна-нацыянальная аутаномія.—Зямля сялянам на падставе уласнасьці. — Шырокі дэмократызм. — Барацьба з комунізмам. — Нацыянальная царква. — Краёвая згода. — Далучэньне Усходняй Беларусі да Заходняй.

Падпісная цана на 1 месяц 1 зл.
„ „ „ 3 „ 2 зл. 50 гр.
Заграніцу ўдвая даражэй.

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі: Wilno, ul. Niemiecka 1 Hotel „Sokołowski“ pokój Nr 23. Рэдакцыя адчынена ад 12 — 2 гадз. штодня апрача сьвятаў.

Цана абвестак: перад тэкстам — 20 гр. сярод тэксту — 25 гр. і на апошняй стр.—15 гр. за радок.

НАШАЯ ПРАГРАМА.

Пачынаючы выдаваньне новай беларускай газэты, мы згодна традыцыі, даём у першым нумары сваё палітычнае credo.

Сваю палітычную праграму мы конкрэтызуем у некалькіх галоўных тэзах.

Тэзы гэтыя адпаведаюць нашым імкненьням, якія мы праводзім у жыцьцё пачынаючы ад 1919 года.

Кожны народ толькі тады можа жыць і спакойна глядзець у сваю будучыну, калі ён нацыянальна сьвя домы. Дык галоўным пунктам нашай праграмы і зьяўляецца—*нацыянальнае адраджэньне*.

У выніку ваенных падзеяў частка беларускай зямлі апынулася ў межах Польскай Дзяржавы. Маючы тут шырока дэмократычную заходня-эўропэйскую конституцыю, мы прызнаём польскую дзяржаўнасьць. Аднак жа лічым, што беларускія землі маюць гэтулькі індывідуальных асаблівасьцяў у характары і складзе свайго насяленьня, а таксама этнаграфічных і геаграфічных, што яны павінны быць *аўтономічнымі*.

Зямля, шляхам шырока-дэмократычнай зямельнай рэформы, павінна перайсьці *да сялянства, на падставе зямельнай уласнасьці*, з пашырэньнем індывідуальнай гаспадаркі (хутароў).

Асадніцтва, якое крыўдзіць мясцовае сялянства і ўносіць нацыянальную рознь і варожасьць павінна быць спынена.

Константуючы аканчальна банкруцтва социялізму, як соцыяльнай ідэолёгіі, мы лічым патрэбным выступіць з ідэйным *змаганьнем соцыялістычнага вучэньня*, як нерэальнага і неадпаведнага інтарэсам сялянства. Як проціўвагу соцыялізму, мы выстаўляем — *шырокі дэмократызм*.

Не прызнаючы соцыялізму, мы з агідай адкідаем і яго лёгічнае заканчэньне — *комунізм і вядзем з ім рашучую барацьбу* ўсімі магчымымі спосабамі. Комунізм падрывае маральныя падставы жыцьця кожнага народу, дэнацыяналізуе яго, руйнуе векавую культуру і вядзе сьвет да хаосу.

Лёс падзяліў Беларусь на дзьве часткі, з якіх адна апынілася пад уладай бальшавікоў. Чуючы адтуль галасы нашых братоў, якія стогнуць пад праклятым ігам міжнароднай банды; чуючы гукі расстрэлаў, якія адтуль далятаюць да нас; атрымліваючы весткі аб раздачы нашай роднай беларускай зямелькі чужынцам; чуючы, як зьдзекуюцца бязбожнікі і інаверцы над верай нашых бацькоў; чуючы, як руйнуюцца і бэсьцяцца нашыя сьвятыні, — мы ня можам запамятаваць аб лёсе нашых братоў з Усходняй Беларусі і ўсе высілкі будзем прыкладаць да таго, каб вырваць іх з пад улады бальшавікоў і *злучыць Беларусь Усходнюю з Беларусьсю Заходняю*.

Рэлігія мае вялікае значэньне ў нацыянальным адраджэньні народу. Яшчэ вялікшае значэньне яна мае ў часе нацыянальнага заняпаду. Аднакжа рэлігія мае сілу толькі тады, калі яна шырока дэмократычная, калі паміж духавенствам і паствай няма ніякіх перагародкаў, ні клясавых, ні нацыянальных. Вось дзеля чаго кожны народ павінен мець сваю *Нацыянальную Царкву*.

Добра разумеючы, што кожны нацыянальны рух толькі тады мае шансы на пасьпех, калі ў ім прымаюць удзел шырокія народныя масы, мы аднак-жа лічым, што толькі пры прысутнасьці нацыянальнай інтэлігэнцыі, лічэбна, моральна і навукова магутнай, магчыма зьдзейсьненьне нацыянальных лятуценьняў народу. А нацыянальную інтэлігэнцыю дае шматгадовая праца, выхаваньне моладзі, усьведамленьне яе. Збудаваць незалежнасьць духа, а разам незалежнасьць нацыі можна толькі шляхам эканамічнай упартай працы, а не шляхам клясавай барацьбы і рэвалюцыі.

Дык нашая праграма, ёсьць шлях эвалюцыйны у бок паглыбленьня нацыянальнай культуры, барацьбы за родную школу, змаганьне за лепшыя варункі жыцьця сялянства, шлях тварэньня лічэбнай беларускай нацыянальнай інтэлігэнцыі. Падзел беларускіх сілаў на клясовыя, варожыя адна адной групіроўкі прынясе толькі вялікую шкоду справе нацыянальнага адраджэньня.

Толькі моцная *сувязь і салідарнасьць усіх клясаў* народу можа прывясьці яго да лепшай будучыны.

Магутная, нацыянальна мысьлячая інтэлігэнцыя, вышаўшая з народу ў сувязі з шэрай сялянскай масай будзе той вялікай сілай, якая вывядзе народ да нацыянальнага адраджэньня.

У сучасны мамэнт Дзяржава знаходзіцца ў надзвычайна цяжкіх варунках. Эканамічны крызіс, безрабоцьце, падрыўная комуністычная праца — ўнутры, экспансыўныя тэндэнцыі з боку Усходняга Суседа і нямецкая небясьпека звонку, усё гэтае ставіць Дзяржаву ў грознае палажэньне. У гэты цяжкі і адпаведны мамэнт, асабліва вялікае значэньне мае *згода* ўсіх *грамадзян Краю*.

Дык да змаганьня за нашыя нацыянальныя правы, да творчай, рэальнай працы, да агульна грамадзкай згоды, а прадусім згоды народаў Польскага і Беларускага, клічам мы усіх нашых чытачоў праз нашае „Беларускае Слова“.

Палітычны агляд.

Агульна-эўропэйскі эканамічны крызіс адбіўся і ў Польшчы. Да апошняга часу мы адчувалі толькі крызіс фінансавы. У леташнім-жа годзе далучыўся да гэтага яшчэ і крызіс эканамічны, самым цяжкім рэзультатам якога зьяўляецца павялічэньне безрабоцьця. Апрача вонкавых прычын гэтага крызісу, ёсьць яшчэ ў нас шмат прычын і ўнутраных. Досьледам гэтых прычын ў апошні час і займаюцца палітыкі і эканамісты. Мы тут застанавіліся, галоўным чынам, на досьледах, якія рабіліся лідэрам правіцы Раманам Дмоўскім і б. міністрам фінансаў Міхальскім. Вось што піша Р. Дмоўскі аб прычынах безрабоцьця ў Польшчы.

Галоўных прычын гэтага безрабоцьця ў нас ёсьць тры:

1. Вонкавыя рынкі, на якія ішлі перад вайной польскія тавары, амаль што зусім закрыліся.

2. Эміграцыя ў Амэрыку і Нямеччыну спынілася. Толькі Францыя прымала яшчэ да гэтага часу польскіх эмігрантаў, але і яна ўжо адмаўляецца прыймаць іх да сябе.

3. Але галоўнай прычынай крызісу зьяўляецца тое, што тавары польскага вырабу ня могуць знайсьці збыту на ўнутраным рынку, з прычыны нязвычайнай дарагоўлі нашых тавараў і абядненьня насяленьня.

Дзякуючы таму, што фінансавая палітыка папярэдніх міністраў фінансаў будавалася галоўным чынам на выцягваньні падаткаў з насяленьня, апошняе ў масе гэтак абяднела, што адмаўляе сабе ўва ўсіх патрэбах, апрача хлеба. Ведама, што 60 працэнтаў насяленьня ў Польшчы складаюць сяляне. Бедната-жа ў вёсцы гэткая вялікая,—кажа Міхальскі — што яе нельга выказаць у словах“. З прычыны гэтага насяленьне ня можа купляць фабрычных тавараў.

Адзіным ратункам ад эканамічнага крызісу і безрабоцьця зьяўляецца паменшаньне дарагоўлі тавараў. На дарагоўлю тавараў маюць уплыў дзьве прычыны: дарагоўля крэдыту, як унутранага, так і вонкавага, і дарагоўля работніцкіх рук. Прамысловасьць ня можа істнаваць у гэткіх дзяржавах, як Польшча, дзе банкі бяруць за крэдыт да 72 працэнтаў у год у той час як заграніцай самы вялікі працэнт не перавышае 5 у год. У выніку гэткіх спэкулятыўных крэдытаў прамысловасьць у нас зруйнавана, збанкрутавалі нават і самыя банкі. Цяпер ужо няма да банкоў ніякага даверра і ніхто не нясе да іх свае грошы. Дзеля гэтага і няма свабодных капіталаў.

Адзіны ратунак ёсьць у вонкавай пазычцы. Але, з прычыны цяжкага эканамічнага палажэньня дзяржавы, заграмічныя капіталісты таксама ня хочуць даваць грошаў, а калі і даюць, дык за вялікія працэнты і на самых цяжкіх варунках. Яны згаджаюцца даць крэдыты толькі пад заклад розных манаполіяў. Гэтак цяпер ідуць перагаворы з амэрыканскім банкам „Bankers Trust“ аб пазычцы пад заклад самай важнай тытунёвай манаполіі, якая давала да гэтага часу найвялікшы даход дзяржаве. Гэткім чынам па частках распрадаюцца дзяржаўныя скарбы і чужаземцы становяцца ў нас гаспадарамі.

Другой прычынай дарагоўлі тавараў зьяўляецца дарагоўля работніцкіх рук. Ня гледзячы на тое, што наш работнік працуе менш чымся заграмічны, за сваю працу ён атрымлівае больш чым работнікі ў іншых дзяржавах. І ад гэтых „рэвалюцыйных заваеваньняў“ нашыя работнікі ня хочуць адмовіцца, а ўрад і капіталісты ня могуць іх перамагчы, асабліва цяпер, калі соцыялісты ўваходзяць у склад урадовай коаліцыі. Урадоўцам, вучыцелям, нават афіцэрам урад зьменшыў пэнсію і тыя як гэта не цяжка, але мусілі згадзіцца на гэта. Зусім іншая справа з работнікамі. Іх нельга прымусіць да зьмены варункаў працы, дзеля таго, што яны дбаюць толькі аб сваіх клясавых інтарэсах. На ўсе спробы ў гэтым напрамку яны зараз-жа адказваюць актыўнымі выступленьнямі і забастоўкамі. Няхай зачыніцца фабрыка, няхай збанкрутуе нрадпрыемства, няхай горад застаецца без сьвятла і вады, але работнікі не адмовяцца ад сваіх дамаганьняў. Тым больш, што кожны з іх добра ведае, што ў часе безрабоцьця будзе атрымліваць дапамогу ад дзяржавы. І вось у нас стварылася гэткае ненармальнае палажэньне, што, у той час як газэтны супрацоў-

нік, які працуе больш за 12 гадзін, зарабляе найбольш 400—800 зл. у месяц, работнікі на ротацыйных машынах у Варшаве за 7 гадзін працы атрымліваюць да 1.600 зл. у месяц. У той час, як сямейны ўрадовец V клясы атрымлівае каля 550 зл. пэнсіі, а вучыцель сярэдняй школы каля 250 зл., — старшы кандуктар на чыгунцы зарабляе 609 зл. багажны 535 зл., а машыніст вырабляе 800 і больш.

І вось, фабрыкі зачыняюцца, прамысловасьць падае, а работнікі не згаджаюцца адмовіцца ад сваіх прывілеяў, яны ня хочуць працаваць больш 8 гадзін. Дзякуючы гэтаму лік безработных у нас увесь час расьце і дасягае ўжо навет 50 працэнтаў усіх работнікаў.

Праўда, у апошні час наш гандлёвы балянс трохі паправіўся. Вываз ўжо перавышае ўвоз. Але трэба ведаць якой цаной дабіліся гэтай папраўкі? Дабіліся гэтага дзякуючы поўнай забароне ўвозу заграмічных тавараў, а таксама дзякуючы вялікім пошлінам на заграмічныя тавары. Гэткая ж палітыка толькі псуе адносіны з іншымі дзяржавамі. Калі мы, замест вольнай конкурэнцыі з заграмічнымі таварамі, будзем бараніцца „кітайскім мурам“ забаронных пошлін, дык ніхто не захоча з намі гандляваць і адмовяцца нават ад нашага — хлеба, вугальля, газы і дзерава. Цяпер ужо шмат хто адмаўляецца купляць у Польшчы гэтыя прадукты, хаця і маюць у іх патрэбу. Напрыклад у гэткай маленькай дзяржаве, як Чэха-Славакія, якая паўстала аднача́сна з Польшчай, на кожнага грамадзяніна — прыходзіцца ў 7 разоў больш заграмічных тавараў чымсь у Польшчы. Гэткім чынам 13 мільённая Чэха-Славакія з эканамічнага боку прадстаўляе ў 3 з паловай разы большую вартасьць для заграніцы чым 28 мільённая Польшча.

Калі б нават Польшча і атрымала заграмічную пазыку, дык і гэта яе не ўратуе, дзеля таго, што пазыка гэта зараз жа пойдзе на латаньне дзюрак. Дмоўскі ня верыць, каб можна было атрымаць у Амэрыцы вялікую пазыку на доўгі тэрмін і на карысных варунках.

Мы павінны самі сабе даць раду. Трэба самім шукаць выхаду. Выхадже гэты можна знайсьці ў паменшаньні дзяржаўных расходаў і павялічэньня вытворчасьці, што пацягне за сабой і паменшаньне дарагоўлі фабрычных вырабаў.

П. Дмоўскі літэральна гаворыць гэтак: „Польшча будзе падаць разам з падзеньнем вытворчасьці. Цяпер мы маем 330,000 безработных (ад таго часу гэты лік павялічыўся да 350,000). Гэты лік зьяўляецца адным з доказаў упадку нашай вытворчасьці. Упадак-жа гэты пагражае пагібельлю народу, які не мае капіталаў, не мае ніякіх запасаў. Гэтай праўды мы не хаваем перад сабой, бо гэта дапамагло бы нам гэтулькі, як страўсу хаваньне галавы ў пясок. Ласьне дзеля таго, што мы не маем запасаў і няма надзеі на заграмічную пазыку, мы загінем, калі зараз жа не пачнём сябе ратаваць. Ратунак жа толькі ў працы. Прышоў мамэнт, калі кожны дзень павелічвае катастрофу, бо кожын дзень дабаўляе нам па некалькі тысячаў безработных.

N.

Абвестка.

Урад Т-ва „Прасьвета“ гэтым паведамляе, што 18 г. Лютага а 2 гадз. дня, у памешканьні Т-ва (Вільня, Нямецкая вул., готэль Сакалоўскага, пакой 23) адбудзецца звычайны гадавы агульны сход сябраў Т-ва „Прасьвета“.

На павестцы: 1. Гадавая справаздача Ураду
2. Выбары новага Ураду Т-ва
3 Бягучыя справы.

Калі-б на сход не зьявілася патрэбнага для яго правамоцнасьці ліку сябраў, дык у гэты-ж самы дзень а 5 гадз. дня адбудзецца другі сход сябраў Т-ва „Прасьвета“, які будзе лічыцца правамоцным пры ўсякім ліку прысутных.

Урад Т-ва „ПРАСЬВЕТА“.

Апошнія навіны.

У Польшчы.

— Францускія газэты пішуць, што большасьць дзяржаваў будзе падтрымліваць кандыдатуру Польшчы ў Раду Лігі Народаў.

— У зьвязку з дакладам Дзяржаўнага Кантролю, бюджэтная Камісія Сойму пастанавіла падрабязна спраўдзіць гаспадарку ў Ваенным міністэрстве.

— Сэнат зацьвердзіў законы: аб аплаце падаткаў натурай (зярном), аб аплаце дзяржавай лячэньня бедных і аб актах нараджэньня дзяцей няведамых бацькоў ў б. „Раейскім заборы“.

— У Львове раскрыты загавар, які меў на мэце ўзрыў парахавых складаў.

— У Варшаве забаставалі тэлефаністкі і служачыя трамваяў. Тэлефоны не працуюць. Пасрэдніцтва міністэрства не дала ніякіх вынікаў.

— Справа аб заграмічнай пазычцы яшчэ ня вырашана, чакаюць афіцыяльнага комунікату аб выніках перагавораў.

За граніцай.

Францыя. Агульнае зацікаўленьне ўва Францыі выклікала барацьба вокал урадовых праэктаў аб фінансавай рэформе. Справа правядзеньня ў жыцьцё гэтых праэктаў дагэтуль яшчэ не вырашана. Думэр рэзка крытыкуе праэкты парлямэнцкай камісіі.

— **Нямеччына.** Кабінэт Лютэра ў парлямэнце атрымаў вотум даверра большасьцю 11 галасоў

— Пачалося звальненьне з-пад акупацыі правінцыяў Кельна.

— Вядзецца надгатоўчая праца для ўступленьня у Раду Лігі Народаў.

— Соцыялісты і комуністы дабіваюцца плебісцыту па пытаньню аб маемасьці быўшых імпэратара, каралёў і іншых ўладзельных асобаў нямецкай імпэрыі. Па іх праэктам ніякіх адшкадаваньняў даць нельга. Маемасьці ідуць на добрачыннасьць.

Вэнгрыя. У зьвязку з афэрай фальшываманэтчыкаў і чуткамі аб тым, што прыхільнікі прынца Оттона Габсбурга шыкуюцца абвесьціць яго каралём Вэнгрыі, прадстаўнік Францыі, быццам (па газэтам) меў заявіць, што паварот на трон каго-небудзь з Габсбургаў выклікаў-бы вайну ў 48 гадзін. Сьледзтва ў справе фалшываманэтчыкаў закончана. Пад суд аддаецца 26 асобаў.

— Па апошнім весткам—магчыма адстаўка прэм'ера Бэтлена, а нават і рэгента Хорці.

Італія. Італія згодзілася б ць на нарадзе аб ўсясьветным разбраеньні.

— Муссоліні заяўляе, што ён і партыя фашыстаў імкнуцца да зьдзейсьненьня ідэалу Рымскага цэзарызму.

— Па пытаньню аб адносінах да Турцыі (у пытаньні аб Масулю) Муссоліні меў нараду з Чэмбэрленам. У выніку — згода, пры чым Італіі даюцца магчымасьці зьдзейсніць свае жаданьні аб павялічэньні ўплываў на Балканах.

Кітай Пагроза збройнага канфлікту паміж Кітаем і С.С.Р.Р. якая вынікала ў зьвязку з арыштаваньнем Савецкіх вышэйшых урадоўцаў Усх.-Кіт чыгункі і самавольным захватам гэтай чыгункі вайскамі гэнарала Чанг-Тсо-Ліна зьліквідавана. Канфлікт уладжаны дыпляматычным шляхам.

— Манджурскі гэнарал Чанг Тсо лін абвясьціў незалежнасьць Манджурыі.

Марокко. Францускія войскі маюць пасьпехі, іх палажэньне з кожным днём палепшаецца. Некалькі пляменьняў перайшлі на бок французаў.

Робіцца падрыхтоўка да вясеньняй кампаніі.

Сірыя Барацьба не спыняецца, хаця яна ўтраціла агульны характар і падтрымоўваецца паасобнымі пляменьнямі, якія ня прымаюць варункаў французаў.

Агляд прэсы.

„Kurjer Wileński“ у N 23 абгаварывае справу выбараў у мястовую раду ў Наваградку, дзе прайшоў сьпісак цэнтральнага выбарнага камітэту зблёкаваўшыхся беларусаў, палякаў, татараў і жыдоў, на чале якога стаяў вядомы беларускі дзеяч Павал Аляксюк, і між іншым піша:

„Даўно ўжо мінулі часы супольнага будаўніцтва Ягелёнскай Рэчыпаспалітай, калі на палёх Грунвальда і Клушына лілася супольная кроў за супольныя ідэалы. Мінулі часы супольнага змаганьня з маскоўскай навалай у працягу 150 гадоў супольнай няволі. Мінулі часы супольнай барацьбы за вызваленьне ў 1919 і 1920 годзе, калі ў радох Літоўска-Беларускай дывізіі, ішоўшай да Днепра, лілася польская і беларуская кроў. Таксама мінулі часы адважнай безнадзейнай барацьбы беларускіх партызанскіх аддзелаў, Слуцкага паўстаньня, якія хацелі абапёрці ўсю вызваленую Беларусь аб Захад, аб Польшчу, геройскай барацьбы адважных паўстанцаў тады калі польскае войска, змораная пагоняй, устрымалася на паўдарозе, — а ў Рызе бяздушныя палітычныя гандляры вызначылі на карце пагранічныя стаўбы, якія пасьля меліся быць убітымі ў жывое цела народа, разрэзанага гэткім чынам на дзьве часткі.

Далей кажучы аб змаганьні нацыянальных меншасьцяў з тымі агранічэньнямі і перашкодамі, якія ставіць ім на іхнім шляху польскі нацыяналізм, аўтор пераходзіць да справы памянёных выбараў:

Беларускія эсэры і бальшавікі.

У № 2 „Бюлетэня партыі беларускіх соцыялістаў-рэвалюцыянэраў“ надта яскрава акрэсьляны адносіны гэтай партыі як да комуністаў наагул, гэтак і да комуністычных прыхвасьняў.

Мы ўжо не адзін раз гэтак-жа адкрыта выказвалі свае адносіны да бальшавікоў і ўсіх „іжэ з імі“. Мы, гэтак-жа сама, як і эсэры пераконана і ідэйна змагаліся і змагаемся з комунізмам ува ўсіх яго праявах. Быў нават час, калі мы ў адных радох з эсэрамі (Слуцкае Паўстаньне) біліся з аружжам у руках з комуністамі. Аднак-жа наша палітычная праграма і орыентацыя значна розьніцца ад праграмы і орыентацыі гэтых-жа эсэраў. Тым большую вагу маюць погляды бел. эсэраў на комунізм у параўнаньні з нашымі поглядамі. І вось пры параўнаньні аказваецца, што амаль па ўсім галоўным пунктам нашыя адносіны і адносіны бел. эсэраў да бальшавікоў ідэнтычны! Вось што пішуць эсэры ў сваім „Бюлетэне“.

Аб „беларусізацыі“ ў Савецкай Беларусі.

„Толькі частка ўстановаў і арганізацыяў — партыйных, савецкіх, прафэсыянальных і г. д., як у цэнтры, гэтак і на мейсцох перавяло сваю працу на беларускую мову; дасягнуты сякія-такія посьпехі.. ў беларусізацыі пачатковае і сярэдняе школы“.

Падамо прыклады гэных „пасьпехаў“: беларусізацыя ўстановаў м. Слуцку (з матэрыялаў паверачнай камісіі). Усяго з агульнага ліку 583 служачых на праверку зьявілася 60 прац. Ужо з гэтага відаць, як „сур'ёзна“ адносяцца слуцкія служачыя да „беларусізацыі“. З усіх праверaных добра ўладае мовай 14 прац., сярэдня 23 прац., кепска уладаючых 23 прац. і зусім не ўладаючых мовай 31 прац. Есьць такія ўстановы, дзе няма ні воднага чалавека, ўладаючага беларускай мовай (гл. „Савецкая Беларусь“ N 261 з 18 лістападу 1929). Гэтак „беларусізуюцца“ ўстановы ў Слуцку, які, як ведама, ў 1918—1920 г.г. быў адным з найбольш перадавых асяродкаў беларускага рэвалюцыйна — вызваленчага руху (*Слуцкае паўстаньне Рэд.*).

Але ня інакай ідзе справа і з беларусізацыяй школы. Што рабіць? — пытаецца настаўнік: ў маім раёне больш 100 школьнікаў; з іх запісалася ў школу 25 чал., бацькі іх паміж іншым, маюць па 10—12 дзес. зямлі. Дзеці-ж беднаты то стадка пасуць то служаць (гэта 14 лістапада!) Як жа да гэтых 25 „кампляксаваных дзяцей далучыць не кампляксаваных дзяцей вясковай беднаты? А па — другое: як будзе, што кніг няма? Няма чаго чытаць — ні з другім годам, ні з трэцім, ні з чацьвёртым. Бяда настаўніка — кніг няма. Бяда бацькоў — дзеці ня вучацца чытаць! І гэта ў Смалявіцкім раёне, у самым цэнтры Радавай Беларусі! Дык што тады казаць аб лёсе беларускае школы ў Смаленшчыне? Так і засталася „беларусізацыя“ на паперы („Сав. Беларусь“ N 241 з 23 кастрычніка 1925 г.).

Аб „Інбелкульце“ [Інстытуце Беларускай культуры].

„Маючы на ўвазе (гэта з рэзалюцыі пленума Ц.К.) надзвычайна вялікае значэньне Інст Бел. Культуры, пленум даручае Бюро Ц.К. папоўніць апошні партыйнымі працаўнікамі“. Гэта дзеля чаго? А дзеля таго, каб вясьці барацьбу з тым „небясьпечным зьявішчам, якое выяўляецца ў „захапленьні“ беларускаю нацыянальнаю культураю наагул, у той час, як задачай партыі ў справе нацыянальна-культурнага будаўніцтва зьяўляецца забясьпечаньне ***комуністычна-пралетарскага зьместу*** нацыянальных культур“.(!!)

Аб зьменавехаўстве.

„Дзеля барацьбы з беларускай нацыянальнай культурай наагул, ды насільнага прышчапленьня беларускаму працоўнаму народу комуністычна-пралетарскай культуры — К П. Б., як сэкцыя Р. К П., склікае да чыннага супрацоўніцтва беларускую нацыяналістычную дробна-буржуазную інтэлігенцыю. Як водгук на гэты бальшавіцкі заклік, зьяўляецца беларускае зьменавехаўства. Ідэйным асяродкам яго становіцца ***тая група беларускіх дзеячоў у Вільні*** (***аб якой мы пісалі яшчэ год назад! Рэд.***), якая закладала ў свой час гэтак

„Калі ў цэнтры, у Варшаве, з хваравітай нацыяналістычнай сьляпоты родзяцца ўсё новыя ды новыя праэкты абмежаваньня выбарных правоў для „Крєсаў“, калі ў праэктах законаў аб самаўпраўленьні ўводзяцца думкі аб плюнарных выбарах і нейкіх нацыянальных курыях дзеля ратаваньня быццам знайшоўшайся ў небясьпецы польскасьці, — там, у Наваградку, у глухой провінцыі, куды ня гэтак лёгка даходзяць хітра апрацаваныя ў цэнтры праэкты ашчасьліўленьня края пры помачы ізоляцыйных перагародкаў і кафтанаў бясьпекі, для грамадзян, — любоў да края, сужыцьцё пры штодзеннай працы над супольнымі справамі — пазволілі без барацьбы без абаронных курыяў і плюральных выбараў згодна распачаць супольную працу дзеля супольнага дабра.

І далей:

„Наваградак даў прыклад, што мы можам тут самі і паразумецца і жыцьцё сваё наладзіць, хай толькі цэнтр перастане ашчасьліўляць нас рэцэптамі, пісанымі недзе пры століку без знаёмства жыцьця і адносінаў, для якіх гэтыя рэцэпты пішуцца...

Гэткім чынам мы бачым, што ідэалы, да якіх мы ідзем і клічам беларускае грамадзянства, а ласьне ідэалы будаваньня тутэйшага грамадзкага жыцьця апіраючыся на згоднае сужыцьцё ўсіх народаў, якія жывуць на гэтай зямельцы, пачынаюць рэалізавацца на провінцыі. Мы, разам з дэмакратычнай часткай польскага грамадзянства, вітаем гэтыя радасныя зьявішчы з верай, што за прыкладам Наваградка пойдуць і іншыя месцовасьці і нашая ідэя згоднага грамадзкага сужыцьця будзе праведзена у жыцьцё па ўсіх кутках „Крэсаў“.

У С.С.Р.Р.

Паслы ў Саўдэпіі.

Як некалі Юлі Цэзар, так і нашыя парлямэнтарыі ў сваей падарожы па Саўдэпіі: прыйшлі, убачылі, перамаглі. Ўся бальшавіцкая прэса аж трашчыць ад апісаньняў спатканьняў, банкетаў, моваў і заяваў нашых паслоў. Ўзаемныя кампліманты так і сыплюцца. Той тое сказаў, той тое. А кожны сказаў што колечы асабліва прыемнае камісарскаму сэрцу: на Польшчу — ату яе! а Саўдэп—цаца.

Беларускія паслы не засталіся з заду сваіх польскіх калегаў. Аднак кожны па свойму. Пасол Мятла, той дык проста і бухаў: у Польшчы — дрэнна ўсё, у Саўдэпіі — і пекна і добра: лад, парадак, калі ня рай, дык нешта падобнае. Асабліва-ж па словам гэтага пасла, *для нас, беларусаў важна нацыянальная палітыка, якую праводзіць комуністычная партыя і савецкая ўлада* („*Звезда*“ *№ 18*). Што ўсё тое, што робяць ком партыя і Сав ўлада асабіста і цікава і падабаецца п. Мятле—ня дзіва. Як-ні-як а хоцьбы па „ідэолёгіі“—яны сродні. Але вось ці падабаецца беларусам наагул, ад імя якіх такую сьмелую заяву зрабіў п. пасол — дык на гэта пытаньне чытачы знойдуць добры адказ у артыкуле „Белар. с. р. і бальшавікі“ ў гэтым жа нумару. Адно трэ' памятаваць пры гэткіх заявах і п. Мятле і іншым, што *свае сымпатыі* хоць бы і шчырыя і бескарысныя нават, нельга ўагульняць з сымпатыямі *усіх грамадзян*. Асабліва гэта трэ' памятаваць тым, якія усей „грамадой“ пайшлі служыць „pour la roi“ Леніні К-о

Што датычыцца п Ярэміча, дык той аказаўся болей асьцярожным ў выяўленьні сваіх сымпатыяў. што—не шта там бэнкнуў, але наагул — ня бэсьціў, як іншыя, Польшчы і не надта захопліваўся парадкам „раю“. Аднак—відаць ў мэтах высокай палітыкі“ да якой гэты пасол чуе асаблівую асьпірацію ён вільнуў т'кі ўмільна хвосьцікам ў бок комінтэрну. Па рэцэпту: сьвечка Богу, а чорту агарак. На ўсялякі „выпадак, хто яго знае што і як будзе... І вось, паміж іншым, п. Ярэміч заявіў, што ён *поўнасьцю адабрае* (*а якжа: манаршае адабрэньне!*) *пасёлкавую сыстэму, якую праводзіць савецкая улада*“ а далей „*тэорытычна ён саўсім зг джаецца з надзяленьнем жыдоў зямлёй, але практычна процi зьдзейсьненьня гэтай меры ў Беларусі*“ (Звезда № 19). Адным словам: і так і не. Цікава, што той жа п. Ярэміч у № 1 „Сял. Нівы“ за *сваім асабістым подпісам* у артыкуле „Патрэба спадзявацца прадусім на свае ўласныя сілы“ — піша:

„У Радавай Беларусі замест раздаваць зямлю селяніну, садзяць асаднікаў жыдоў. Ужо пасаджана жыдоў асаднікаў у аднэй толькі Радавай Беларусі 789 семьяў, якім перадана 9633 дзесяціны зямлі.

Як мы бачым, палітыка да беларусаў як Ураду Польскага, так і бальшавікоў блізу аднолькавая; праўда, з рознымі мэтамі, бо Польскі Урад беларускую тэрыторыю хоча скалёнізаваць і сполёнізаваць, а Урад Савецкі: скалёнізаваць і скомунізаваць. А беларускі селянін на гэтым выйдзе як „Заблоцкі на мыле“.

З гэтага мы бачым, што як там, там і тут пазбаўляюць беларуса яго ўласнай зямелькі, гэтага яго адзінага прыроднага варштату працы“.

Параўнаньне гэтае, з заявай вышэйцытаванай добра характэрызуе цьвёрдасьць пераканаваньняў і лёгічнасьць імкненьняў „абаронцы сялян“, за якога падаецца п. Ярэміч. Тут, прад выбаршчыкамі: кепска ў Саўдэпіі селяніну, а найхужэй—што грабяць зямлю і аддаюць жыдам, а там—„адабраю“ пасёлкі (г. зн. калёніі жыдоўскія?) і „тэорытычна“ згаджаюся з жыдоўскім асадніцтвам... Што-ж у такім выпадку добра, а што не, на што згода, а на што не, п. пасол. А мо' проста не надта ясна вам тэрміны „тэорытычна“ і „практычна“ і гэтую заяву можна палічыць як чарговы ваш lapsus lingue ў сэнсе ужываньня гучных тэрмінаў без сьвядомаасьці іх сьціслага зьместу?

ЖЫЦЬЦЕ ПРОВІНЦЫІ.

Праца „Piasta“.

(*Слонімшчына*).

Нядаўна ўся нашая Слонімшчына была „ашчасьліўлена“ новай дармовай газэткай „Piasta“. На гэты раз „пястоўцы“ прыслалі нам ужо не беларускую „Сялянскую Волю“, якую выдавалі збанкрутаваўшыя „актывісты“, але ўжо польскую „Gazetu Grudziąsku“, з рожнымі дармовымі-жа дадаткамі, байкамі для дзяцей і нават ілюстраваным „Gościem Świątecznym“. Газэту гэтую шлюць дарма і грошаў ня пытаюць. Дзіўна неяк, што гэтыя паны ніяк ня могуць уцяміць, што беларус як быў беларусам, гэтак беларусам і застанецца, ня гледзячы на высыланьне яму розных гэткіх газэткаў (якімі ён, ня чытаючы, абварачвае сялядцы!) Дзіўна і сумна! На ўсе галасы беларусаў большая частка палякоў не зьвяртае ўвагі і робіць сваё, выклікаючы гэтым у беларускім народзе ўсё больш варожасьці да сябе, замест таго, каб чэсна пакончыць з гэтым балючым пытаньнем на карысьць абодвых народаў. *Я. М.*

Беларусаў звальняюць.

(*в. Таболе Беліцк. гм., Лідзкага пав.*).

Есьць у нашай вёсцы польская пачатковая школа, ў якой летась працавала вучыцелька Буг. Гэтая вучыцелька вельмі падабалася нашым сялянам. Але не прышлося ёй доўга ў нас папрацаваць. Па загаду Лідзкага павятовага інспэктара яна была звольнена, як неадпаведная. Запраўдная прычына гэтага звальненьня была вось якая.

Вучыцелька Буг была праваслаўная і моцна трымалася веры сваіх бацькоў, а гэта вельмі не падабалася нашаму ксяндзу. На бяду яшчэ да нашай вучыцелькі пасватаўся суседні польскі вучыцель. Але яна, ня хочачы пераходзіць на каталіцкую веру, чаго дабіваўся той вучыцель, станоўча яму адмовіла. Пасьля гэтага выпадку наш ксёндз стаў ужо адкрытым ворагам нашай вучыцелькі. І калі да нас прыехаў школьны інспэктар, дык ксёндз казаў аб вучыцельцы толькі адно благое. У выніку праз некалькі месяцау наша вучыцелька была звольнена з пасады, як неадпаведаючая вымаганьням польскай школы, ня гледзячы на тое, што яна скончыла 6 клясаў дзяржаўнай гімназіі. Шмат у якіх школах працуюць польскія вучыцелі з яшчэ ніжэйшай адукацыяй, але аб звальненьні іх школьная ўлада нават і не думае. Чаму гэта так? Бо яны па веры — каталікі, а па нацыянальнасьці — палякі!

Факт гэты яскрава гаворыць аб тым, як у нас на „крэсах“ школьная ўлада адносіцца да вучыцялёў іншае веры і нацыянальнасьці. Гэтых вучыцялёў паны школьныя інспэктары пакрысе звальняюць, не зварачваючы ніякае ўвагі ані на канстытуцыю, ані на языковыя законы. Ня толькі, не дазваляюць адчыняць родных беларускіх школаў, але нават не даюць працаваць і ў польскіх

Дзядзька Язэп.

ТУТЭЙШАЯ ХРОНІКА.

Працес комуністаў. 1 гэт. лютага Віленскі Акружны Суд разглядаў справу 92 чалавек, абвінавачаных у падрыхтоўцы ў Польшчы комуністычнага перавароту. З прычыны неяўкі ў суд галоўнага сьведкі абвінавачаньня Аляксандра Герцыга, Суд пастанавіў справу адлажыць. Справа гэтая будзе разглядацца ў траўні ці ў чэрвені Большасьць абвінавачаных застаўлены да суда пад арыштам.

Падаходны падатак на 1926 год. Выдана новае распараджэньне аб падатку ўплаты падаходнага падатку ў 1926 годзе. Першая палова гэтага падатку павіна быць унесена ў Скарбовую Касу да 1 траўня г. г. Дэклярацыі аб даходзе трэба падаваць да 1 сакавіка г. г.

У Касе Хоры. Дзеяльнасьць Віленскай Касы Хворых у апошні час выклікала незадаваленьне сярод сяброў касы. У зьвязку з гэтымм у хуткім часе мае адбыцца агульны сход усіх сяброў Касы Хворых, на якім будзе пастаўлена пытаньне аб вынясеньні пратэсту процi дзеяльнасьці сучаснагу ўраду.

званую „Найвышэйшую Раду“ і моцна трымалася за край жупана польскага пана. Цяпер часы крыху зьмяніліся. Масква і Варшава, ваеваўшая ў працягу некалькіх гадоў за Беларусь мяняюцца сваімі ролямі. Мяняюць сваю орыентацыю і беларускія дзеячы (*п. Луцкевіч і К-о. Рэд*). Яны пачынаюць пляваць у тую крыніцу, з якой усяго 4—6 гадоў таму назад чарпалі свае вызваленча-нацыянальнае натхненьне і поўнымі прыгарсьцямі пьюць з тае крыніцы, якую ўсялякімі брудамі (*згодна этыкі п. Луцкевіча і Ко. Рэд*) раней закідвалі. Раней бывала—ражон у бок гнабіцелям маскоўскім бальшавікам і чалом вызваліцелю польскаму пану, а цяпер — ражон у бок гнабіцелю польскаму пану і чалом—чалом маскоўскаму бальшавіцкаму камісару (*Зноў згодна этыкі „амфібіяў“ Рэд*). Іначай як *бязпрынцыпнаю* прымітыўнасьцю і нельга назваць гэтую частку беларускае інтэлігэнцыі, якая стварае „Беларускую Сялянска-Работніцкую Грамаду“, выдае ў Вільні „зьменавехаўскія“ часопісі—„Жыцьцё Беларуса“, „Беларуская Ніва“ ды інш., не зважаючы нават на тое, што яны і ўважаюць сябе найсьвядамейшым беларускім грамадзянствам“. Іхняя беларуская нацыянальна-вызваленчая сьвядомасьць надта-ж падобна да грамадзкае сьвядомасьці таго захудалага засьцянковага шляхцюка, які далей панскага палацу ніякага больш і сьвету ня бачыць. Няшчасная *і жалюгодная*“.

Аб ашуканьні бальшавікамі беларускага народу.

„Ці-ж не ясна гэта кожнаму, што маскоўска-бальшавіцкія дыктатары ў Радавай Беларусі *пад знакам беларусізацыі* імкнуцца прыгарнуць да сябе рамантычна настроеную беларускую адраджэнскую інтэлігэнцыю і выкарыстаць яе сілы *дзеля узмацаваньня свайго* дыктатарскага *панаваньня* над беларускім працоўным народам. Але часы мяняюцца і падыдзе такі час, калі ўзбураны народ скіне з сваіх плеч ярмо іх дыктатарскага панаваньня (*Брава эсэры! Безумоўна скіне! І гэты час ужо не такі далёкі! Рэд.*). Што ж будзе тады! Ці падумаў хто небудзь над гэтым?“

А будзе вось што: беларускі селянін паб'е комуністаў, выганіць з колёніяў жыдоўскіх пасяленцаў і зробіцца поўным гаспадаром на сваей зямельцы. (Рэд.).

Аб сялянстве.

„Беларусь край аграрны. Сяляне складаюць найвялікшую большасьць усяго жыхарства. Беларусь займае 183.413 квадратных вёрстаў, з агульным лікам жыхарства 8 416 674, у тым ліку сялян 7.268.000 і мястовага 1.148.674. Сюды уваходзіць уся Беларусь на ўсход ад рыжскае мяжы.

Агульны лік работнікаў фабрычных толькі 20.367. Калі гэта возьмем у працэнтным адношаньні, дык атрымаем: работнікі складаюць 0,2 прац. у адношаньні да усяго жыхарства. Ясна што пры гэткай социяльна клясавай структуры Беларусі зусім *ня можа быць ніякай і гутаркі аб якойсьці там дыктатуры пралетарыяту*“.

Аб бальшавіцкіх турмах.

„Ні агідлівыя царскія суды, ні буржуазныя суды Эўропы і Амэрыкі, жорстка прасьледаваўшыя эсэраў, ня ведалі і ня ведаюць нічога падсобнага. І ў гэтым ўвесь жах бальшавіцкага тэрарыстычнага рэжыму. Аб гэтым павінны ведаць соцыялісты і работнікі ўсяго сьвету; павінны ведаць, што ў „вольнай“ бальшавіцкай Расеі соцыялісты знаходзяцца без абароны закону. *Гэткія „таварыскія“ адносіны бальшавікоў да соцыялістаў! Аб звычайных „сьмертных“ і гаварыць няма чаго! Рэд.*). Няма ні воднага соцыяліста і анархіста аб якім бы ведала ўлада, які быў-бы даступны для рук ГПУ і не таміўся дзе небудзь у турме, ў лягеры ці ў ссылцы. І пакуль існуе гэны рэжым ні воднаму з яго палонных не бачыць волі. Вось тыя факты — няхай ім запярэчваюць пявуны расейскай „волі!“

„Брахлівыя і аблудныя гутаркі аб „гуманнасьці“ комуністычных юдау не ачмуцяць больш працуючых Эўропы і Амэрыкі. Зьнішчаны Салоўкі—але існуюць Табольскі і Верхне-Уральскі. Як і раней, — лёзунгам усіх соцыялістаў і анархістаў, ўсіх сумленных сялян і работнікаў будзе: „далоў тэррор у С.С.С.Р.“. Далоў рэжым бруду і крыві“.

Цікава, што на гэтыя праўдзівыя словы эсэраў знойдуць адказаць усе прыхільнікі бальшавікоў, а перад усім Віленскі Бел.-Ком, якога эсэры адкрыта абвінавачваюць ў зьменавехаўстве. Цікава, ці бачылі ўсё гэтае ў бальшавікоў нашыя паслы—падарожнікі?

№ 1 ═ НАШ САТЫРЫКОН ═ № 1

Гумарыстычна—сатырычны дадатак да „Беларускага Слова“.

ЗАМЕСТ ПЕРАДАВІЦЫ.

У палітыцы мы не упарты,
Каб яе ляпей стравіць,
У канцы даем мы жарты,
Нат' бязплатна, так і быць!
Цяпер ня лёгка ўсім жывецца,
Лягчэй бяз зуба згрысьць гарэх,
Хай-жа кожны пасьмяецца,
Хай жыве здаровы сьмех!

Ліст пасла да выбаршчыкаў.

На вёсцы хочаце вы знаць,
Ці лёгка ў Сойме працаваць?
Напаўна вам усім здаецца,
Што лёгка хлеб паслу даецца?
Дык вось, каб кожны добра знаў
І працу мог цаніць паслову,
Паслухайце як я казаў
Ў Сойме першую прамову.

Як на трыбуну ўзьлез я, браткі,
Душа—шасьць! аж недзе ў пяткі..
На салю гляну ў — напаў жах,
Аж прызнацца пусьціў п.....
Горла нечым залажыла,
Прад вачыма — ўсё паплыла .
На лбе ад поту ажна пар,
Кідаць пачала ў холад, жар..
Нешта сьціснула ў грудзёх..
Ох, цяжка казаць на людзёх!
Прызнацца ўцякаць хацеў,
Бо ўшчэнт забыў казаць што меў.
Выпіў шклянку я вады —
Крыху ачухаўся тады.
У канцы — сябе апанаваў
І да канца т'кі ўсё сказаў.
Ня помню колькі: – многа-мала,
А мінут дваццаць мова трвала.
Ня помню також — што казаў,
Аднак-жа перцу ўсім задаў!
Дасталі судзьдзі, урадоўцы,
Асаднікі і „угадоўцы“,
Паліцыянты, усе „чыны“,
Іх бацькі і на'т сыны..
Паны, ксяндзы і эканомы,
І старадаўны наш знаёмы,
Войт гміны — бышы старшыня,
(Каб не пражыць яму і дня!) –
У адну кучу ўсіх звалі ў,
Дый ўсіх саліў, саліў..
Зьмест прамовы быў такі —
Што — сьцеражыцесь, палякі!
Зрабіла ўражаньне прамова:
Ўся саля хоць-бы слова!
Хто-не хта крыху засьмяяўся,
Ні з чым аднак не адазваўся.
Сябры па клюбу крычаць: брава!
Так іх, так! Прамоўцы слава!
Схаджу з трыбуны як ў васьне,
Сябры рукі ціснуць мне,
Не далі выцярці і поту,
Такую ім паддаў ахвоту!
Дык вось: хай кожны цэніць сам,
Як лёгка працаваць паслам
А трэба шчэ і то дадаць,
Што перад тым, як што казаць,
Трэба мову напісаць..
Канешна — піша — хто умее,
Аднак не кожны казаць сьмее..

З тых пор я, браткі, асьмялеў.
Сказаць мне мову—як блін зьеў!
І на трыбуну трэ' ці не,
Я лезу: голас дайце мне!
Казаць я буду не ў народ,
Бо мой жадае так народ!
Я ўсіх сялян сваіх выбраннік,
А гэта вам, паны, не пранік!
Так пуганаў, што вось заўсёды
Ня маю ў мове перашкоды.
Проста рэжу ўсіх дый годзе!
Аб гэтым памятуй, народзе!
І сойм як прыдзе ўжо да концу,
Мяне пашлі за абаронцу,
Ты і ў новы парлямэнт,
Зраблю ўсім справам там: амэнт!
Будзе за мандат падзяка
Ад пасла
С. Небарака.

З гутарак сялян.

— Кэьдзіў я брат да нашага пасла Ерамеіча.
— Ну што і як?
— Ды нічога. Падступу няма Такі важны, страх!
— Мо' прыедзе да нас?
— Куды там! страшэнна заняты.
— Чым-жа так?
— Пацее, брат, над артыкуламі ў газэту...

Палітычная хроніка.

Польшча.

Інфляцыі, санацыі,
Нарады, калькуляцыі,
Праэкты, парцэляцыі,
Бокал — дэфраўдацыі...
Усё нейкая турбацыя..
Вось дык сытуацыя!..

Саўдэпія.

Парады, музыка. Паводка слоў:
Прымаюць польскіх там паслоў...

Францыя.

Ў Мароко – алгупяць. Друзы—б'юць..
А грошы нідзе не дающь..

Амэрыка

Да разбраеньня ўсім
Паддае ахвоту.
Чародам сваім—
Усьцяж зброіць сваю флёту..

Вэнгрыя.

Усей палітыкі вось „мотто“:
На трон сядзе: Альбрэхт ці Отто?
І шыкуюцца да „путчу“—
Фальшывых франкаў маюць кучу...

Нямеччына.

Зьмірыцца з Францыяй—мы можам,
Можам сесьці на'т у Лігу!
А прыдзе час—дык мы пакажам
З гэтых згодаў — усім хвігу!

Англія.

Ува ўсім „пытаньні“ аб Масулю
Цікава газі Джону Булю.
Ды толькі туркі вось, сквалыгі,
Каб ня ткнулі у нос хвігі...

Палестына.

Уцякаючы ад пагромаў
Пруцца жыдкі як да дому.
А тут арабы, відаць ў змове
— Б'юць, як быцам ў Кішанёве.

Турцыя.

Жыцьця заменяюць ўсе тут формы,
—Праводзяць новыя рэформы.
Фэскам — вайну аб'явілі,
Усе гарэмы — распусьцілі...
Магамэт з гары злуецца:
Куды закон мой падзяецца?
На што заводзяць „кавардак?“
Былі гарэмы — ёсьць.. chin my...

Кітай.

Б'е Тсо-лін-хана Пэй-хо лін,
Бярэ хтось Мукдэн, хтось Цян-дзін;
Ча-гун-лі пабіў Хун-чао ..
Усьцяж кагосьці чехта бе.
А хто, каго, дзеля чаго—
Дык сам чорт не разбярэ!

Партрэты беларускіх парлямэнтарыяў і дзеячоў.

Сэн. Н...евскі.

Сьветлавокі, таўстапуз —
Чым жа ён не беларус?
Даўно „16 кай“ „цягаціца“,
Папасьць у вастрог відаць баіцца.
З баязьні, або проста здуру —
Лёяльнасьці надзеў ён скуру.
Трэ', ці не,—а меліць задам
Перад кожным ён урадам.
У Сэнаце ўсьцяж маўчыць:
Бо што яму і гаварыць.
З сэнатарства скарыстаў:—
Сабе канцэсіі дастаў...
Ці ж „устроіўся“ ня лоўка:
Мае „чын“, ёсьць залатоўка...
Можа жыць ды прыпеваць.
На Беларусь яму — плявацы!
Калі спытаюць—кажа: „рускі“—
Гэты „сэнатар беларускі“.

Сэн. Б.. ..ч.

Вямомы ўсім, нат' слаўным стаў:
„Сэнатар ад царкоўных спраў“.
З ім духавенства клопат мае:
Той кляне, той багаслаўляе...
Царквы цікавяць ды малебны,
Патрыярх вось ці патрэбны,—
Аўтакефалія, сынод...
Ды каб расейскі ў царкві дух...
А вызваленчы вось наш рух,
Ды выбраўшы яго народ,
І беларуская ўся справа—
Зусім, знаць, яму не цікава,
Бо ў камітэт ўлез нат' рускі..
Вось дык сэнатар беларускі!

Сярод паляшукоў.

— Эх браток! Ня дай Бог — кажуць — сьвіньне рогі, а мужыку панства!
— Да чаго ты гэта?
— Ды вось выбралі мы свайго, беларускага пасла, а ён так папанеў, што і вочаў нам ня хоча паказаць.

Краёвая хроніка.

З Вільні.

Яз з—банды, chimmy, кабарэ..
Злодзействы, банды, хабары ..
Сярод сваіх няма хаўрусаў..
Грызьня ідзець між беларусаў..

Провінцыя.

Апекуноў зашмат мы маем.
А жыць так цесна — ці стрымаем?
Школаў нет ох кепска браткі!
Толькі й знай: плаці падаткі!..

АДКАЗЫ РЭДАКЦЫІ

Грам. Я. Замест пахвалаў і „шчырых“ падзякаў.
Ці ня прышлеце хоць крыху—
грашакаў?

Паслу Мятле.
Цяпер рана. А прыдзе час —
Праца будзе і мятле ў нас.

Чытачу „Маланкі“.
Хаця „Маланка“ не на жарты
На нас узьелася і брэша,—
Яе дасьціп так мала варты,
Што мы маўчым, хай язык чэша!

Юрыдычныя парады.

Грам. П—гу. *Запытаньне*: Я ў часе вайны быў у бежанстве. У часе маей адсутнасьці зямлёй маей (7 дз.) заўладаў сусед. Вярнуўся я толькі ў прошлым годзе. (Як „аптант“, з Сыбіры). Зямлю сусед усю не аддаў; даў толькі 4 дз., а 3 дз. ён далучыў да свеей і на'т парабіў межы. Я падаў ў Суд, але Суд мне адмовіў. Далучаю копію рашэньня Суда. Ці падаваць апэляцыю ці не? І наагул—што рабіць.

Адказ. Як відаць з копіі рашэньня Міравога Суду—справа была аб восстанаўленьні ўладаньня. Падалі неправільна. Прасіць аб восстанаўленьні ўладаньня можна толькі тады, калі ад мамэнту нарушэньня гэтага ўладаньня не прайшло аднаго году. У вас —прайшло некалькі гадоў. Дзеля гэтага Суд вам і адмовіў Падаваць апэляцыю ня трэба. Рашэньне Суда ў гэтай справе не перашкодзіць вам даходзіць сваіх правоў Цяперака трэба падаць позву аб праве ўласнасьці, даказваць што зямля вашая, калі была захоплена і прасіць адабраць і зьвярнуць вам. Зьвярніцеся да адваката, інача́й ізноў што небудзь будзе зроблена не так, як патрэба.

Падп. Мар—чу. *Запытаньне* Мая матка і дзьве сястры недзе яшчэ ў Расеі. Я быў у арміі Врангеля і вярнуўся толькі ў прошлым годзе. Як ні распытываўся-няведама дзе яны засталіся. Што і як зрабіць, каб адшукаць?

Адказ. Зьвярніцеся да паветовага староства. Там дадуць вам блянкет фармуляра, які трэ запоўніць самымі падрабязнымі данымі дзеля аблягчэньня польскім консульствам у Расеі знайсьці загінуўшых.

Падп. Я Р—ічу *Запытаньне.* Зямлі ў мяне няма. Жыў батраком. Цяперака мяне звольнілі і я застаўся зусім на вуліцы бяз прыпынку і хлеба. Заробкаў няма. Тымчасам маю ў Меншчыне сястру за багатым гаспадаром, якая мяне запрашае да яго на гаспадарку. Як дастаць дакумэнты на выезд?

Адказ. Зьвярніцеся да месцовага „Urzędu Pośrednictwa Pracy“ (у паветовым горадзе Пры прашэньні далучыце пісьмо вашага швагра з абазначэньнем варункаў працы, якую вам прапануець, заробкаў, або з зазначэньнем, што ён прымае на сябе абавязак утрымліваць вас. Гэты ліст (лепей пасьведчаньне) павінен быць пасьведчаны мясцовай уладай швагра. Апроч таго, калі вы не зарэгістрованы, як безпрацоўны ў мясцовым „Urzędzie Pośrednictwa Pracy“, павінны далучыць да прашэньня і пасьведчаньне аб беднасьці і адсутнасьці працы і заробкаў. На прашэньні з дадаткамі, павінен мясцовы „Urząd Pośrednictwa Pracy“ даць сваю апінію. прашэньне ідзе на разрашэньне „Urzędu Emigracyjnego“ ад якога аканчальна залежыць—даць ці не права на выезд.

Адказны Рэдактар Т. Вервікоўскі. Друк Я. Баеўскага, Савіч 8. Выдавец Ч. Бел. Рада.